

SOCIÉTÉ SCIENTIFIQUE DE CHEVTOCHÈNKO À LÉOPOL.

MATÉRIAUX

pour l'Ethnologie ukraïno-ruthène,

publiés par la Commission ethnographique.

Tome dixième.

МАТЕРІЯЛИ

ДО

УКРАЇНСЬКО-РУСЬКОЇ ЕТНОЛОГІЇ.

ТОМ X.

ВИДАЄ ЕТНОГРАФІЧНА КОМІСІЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ.

Львів.

Лёпол.

1908.

В ДРУКАРНІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА
під зарядом К. Веднарського,

ЗМІСТ.

Перша частина.

стор.

1. *Федір Вовк*: Антропометричні досліді українського населення Галичини, Буковини й Угорщини . . . . . 1—39
Типи Гуцулів, таблиці I—XII . . . . . 11—64
Антропольоїчна карта Гуцульщини, табл. XIII 65
До карти 67
2. *Михайло Зубрицький*: Верхня вовняна ноша українсько-руського народу в Галичині . . . . . 69—76
Взірці крою і ноші у Бойків, таблиці I—XXXII . . . . . 77—104

Друга частина.

Нові описи весіль:

1. *Володимир Гнатюк*: Бойківське весіле в Мшанци (старосамбірського повіта) 1 29
2. *Володимир Гнатюк*: Весіле в Керестурі (бачбодрогської столиці, в полудневій Угорщині) . . . . . 30—81
3. *Юрій Кміт*: Бойківське весіле в Гвіздци (турчанського повіта) . . . . . 82—100
4. *Володимир Левинський*: Бойківське весіле в Доброгостові (дрогобницького повіта) . . . . . 101—120
5. *Др. Зенон Кузеля*: Бойківське весіле в Лавочнім стрийського повіта) . . . . . 121—150
6. Увага 151

ПЕРША ЧАСТИНА.

Бойківське весіле в Мшанцк

(старосамбірського повіта).

Записав Володимир Гнатюк.

С в а т а н е.

1.

На самый перед шле чоловіка той гáзда, шчо жéнит сýна, áбо й чужого áбо й йакóго свóго, шваáгра, брáта: Іди до тóго і тóго і пытáй сáа, ци́ бы віддаваў він і шчо обіцьáў бы. — Бо йидén йи, шчо хóче грóшнй, дрýгнй пóльа, ай такйй йи, шчо гльáдат, кобы дьўка дóбра была і не пытат у вінó у тénьге. Тот гáзда прййде там, пытат сáа: Ци будеш віддавати і шчо будéш вобіцьáти? І йак дьўка льўбит пáришка, а тáтови подóбат сáа гáздыствó, тот мóвит: Приходьт на згóду, мы сáа погóдимо! — Йдут ци ў вйўтóрок, ци ў четвэр, ци ў субóту, ци ў недьўлу — а ў пйсьвы́ дни не йде сáа нйколи. А ни йидén трафит сáа, жи на дрýге селó шлé, то вйповйст гáзда, де дьўка: Йа там пербйду, та будемó вйдыти! — або і ў свóйи́ селы йак далéко, айбо рйтко, так вйдповйдат. І в дрýгого селá, йак йде, то або дьўкы нáти, або отéць, або брат, не ўсы йиднáке, полйўйат сáа на найтóк, йакнй там нáйи, а по дрýге йиднвйи слóвом, йак ўвйдит кóло будйнку гнóйу кўпу, а на столы́ хлйб, то по водвйрйу вйдит, жи то дóбрнй гáзда і велйт прихóдйти на згóду.

Йак йдут на згóду, гáзда, шчо жéнит сýна, клйче сусьд двох або трйох і йак нáйи брáти — бйльше не йде йак пйать льудбй, а нйрáз і штйри. І прййдут там, де тотá дьўка: Дай Бóже здорбўйа. Або: Слáвайсусу. — Слáва на вйкы. Ци горáзд, здорбвейкы? — Бйг заплать! Вы ци здорбвы? Сьйдáйте см. — О готóвйсмо, льўбойкы нóйи! І сьйдá-

їдут на лаўку і собі котрысь шчось закурят і бэсыдуўт шчобудь. І йи там ўже ў пього такый сусыт, ци брат, шчо зачйнайи балакати: Но, лубойкы мойі солоткі! Вы сьа нас не пьігате, чо мы прийшли, а мы самы не повідамо — бо мы прийшли, чўлпмо, жи вы майнїте дыўча віддавати. Ци праўда тото мѳже быти? — Праўда, йи, Бїг даў. — А мы майнїно парїпка, рада бысмо женїти, слї бы тото Бог поратуваў, бысмо сьа сходїли дайак до кўны. — Но, бэсыда по бэсыды: Шчѳж бы вы нам обїцьали, сватуњу? — Зачинат свѳгом звѳти вїг тогды. — На сѳмый пѳред божу лѳску. — Дьѳкуйнїмо, дай Боже вам вдорѳўїа за тотѳ слѳво. Но і шчо шче бїльшѳ? — Будў обїцьати сто рыньцькых, корѳву, йѳлыўча і вїўцьу. — Ой, сватунцьу, на тотѳ мы не станемо. Нам трѳба ўбїцьаты хоць двїста рыньцькых, двї корѳвы, двї йѳлыўкы, вїўцьу тай там шче, сватуњу, майнїте кўсень пѳлья, чѳй быете тотѳ поўбїцьали шче. — Не мѳжу, свѳту. То мнѳго на мѳне, майу дьїтѳй бїльшѳ. — Ей, сватунцьу, майнїте хлѳпцьа — Бїг даў, кобы вдорѳў — тай вѳ вы вѳсватате. — Ей, Бог то звѳйи, шче далѳко. Ци дьїждемо, шче мѳже до вѳська пїтї, а йѳа старый, хтѳ ми иарѳбнт? — І потѳму ўнї мўсѳят сьа погодїти, кїлько поўбїцьат; ни йїден ў нас обїцьат мѳнче сѳткы і корѳву і йѳакѳ йѳалїўча, а обїцьат вѳшшѳе сѳткы в 10—15, і двї корѳвы; а обїцьат 150 або і 200 зл. і корѳвы двї і йѳалїўкы двї, і вїўцьу, йѳак дѳбрый газда, а бїльшѳе не ўбїцьаўт. А трафїт сьа, жи віддаст і даст 10 р. і кусень пѳлья, а трафїло сьа ў тым рѳцы, жи даў чоловїк вїгѳ рѳвом 6 зр. і три кўснїкы пѳлья. І поўбїцьат 20—30 р. і даст два-три куснїкы пѳлья, жи будўт вартувѳти 150 зл. і корѳвы двї мўсѳят давѳти ўсе. На тым згѳда кїпчїт сьа.

2.

Типѳркова бы йти до ксьїндѳа. На сѳмый пѳред йдут оба свѳты, йѳак сѳт, ѳли мѳжут йти і брѳтья абѳ хто: Славайсусу! — Слава на вїкы. Чѳж вы? — Просїли бысмо бѳжойї лѳскы і ксьїндѳа, рѳда бысмо весьїльѳа зачїнѳти. — Йѳак йи ксьїндѳ такый, жи ни дўжи гардый, та: Дай Бѳжи шчѳсьтьѳ! — Дай, Боже, йїгомѳстўнцьу! — Йѳак дѳбрый ксьїндѳ, мѳвнт: Ідыт, та вѳйдьїт з дьїтїмї! — Накѳже на котрый дѳнь і ідўт з дьїтїнї. Вѳйдѳ молодый і молодѳ, вѳраз мѳўїат пѳцьпр, пѳ ўшїўт. Днѳсь так пѳўком немѳ, бо і ксьїндѳы дѳбру наўку майнїт і лѳпшѳе звѳўт, а даўнїшшѳе: Не ўшїўт пѳцьпр! Не будѳ весьїльѳа! — Ей, йїгомѳсьть, змїтўїте сьа, чѳйбы дайак бѳло! — Вѳйшѳе, даст пїѳтку: То малѳ! — шче здўкат. — Той вѳшѳлопат, дайї десѳѳтку: Йїгомѳсьть — той шчо скїна жѳпнт — змїлўїте сьа! — Ну та йди, йди, шче ту будѳш, а дьїўка пѳцьпр не ўшїїнї. — Ей, йїгомѳстўнцьу, Бог бы вам даў вдорѳўїа, датї бы й свѳтови, й не майу вїгкы! — Кобы ўпро-

сїю на пїятку, та бы дуже добре. Упрóсит: то вїйдеге шче ту до недїлы! — Тай вїйде шче в недїлы, котрый гáнда гї добрый, той шче глїєтку сыра внесє, тай даст, вїйме ксьндз рокы тай будє заповидь. Али ў нас так немá днесь, ў нашїх селы, даўно было повїдайт, котрі старші (за Миичакевича), а по йнчых сєлах то шче й днесь берут ксьндзы багáго.

3.

І вїгомосит ксьндз заповидь йндїу, другу і ўже трєга приходит ў недїлы, то йак майн весыльа быти з недїлы, ў понедїлок на вїўторок, або ў суботу — то йдут на сваты або ў четвєр, або суботу, абб й ў недїлы сполудне, хоць ўже й заповидь вїйде трєга. Йак на сваты збирайт сьа, йде молодый, ци хто йнчий просити на сваты. І накавуйт му кликати родїву і сусьцїю. Берут 11 сватїю або 9 або 7, мєнче вїт; до пары не берут. Тогды йде й молодый на сваты ўже. Положит йндїого на старосту, сьїдайт за стьїу у молодого, а ко̀ло нього шаршаўка, ўже знак трóхы так гї на весыльа. І положат на столы четверо хлїба, даст горїўкы по нóрцьїи або двї, ко̀ждый сват берє хустїну за назуху, перексьгáт і йдут. Прийдут до дьїўкы, староста запўкайт ў вїкнó: Ци дóзя сте, гáздо! — А тот собї тáкый чоловїка прилáдит; тот вїйде с хáты, рóзтворит: Дай Бóже. — Дай Бóже адорбўйа. Ци рáда сте гóсьтьом? — Рáлы. — Ци раз, ци два рáзы? — Два рáзы, раз, жєсте прийшли, другый раз, же пїдетє. — Ну за тотó слóво мы вас дьáкуймо. — Но, просимó до хáты. — Дьáкуймо, мойї лўбойкы солóткї. — І вáраз йдут до хáты і сьїдайт за стьїу і по ослóнї. Но госпóдар — не тот шчо вїдайт, назначєный, пыгат сьа: Чож вы, лўдейкóве, потребўйите? До хáты вас прийáў, пустїю, посьїдайтє си, закурїт си. — Е, тá бо мы ни цáўком беспєчны шче. — А шчо вы потребўйите шче? — Мы майнмо парїпка, а ў вас, чўли смо, жи дьїўчá йн. Слї бы Бог поратуваў, шї бы рáды тотó дайáк влучїти у йндїо. — Но, лўбойкы, вы шóже йакá нáпасьт? — Ой шїт, мы не нáпасьны лўде, мы си нáпасти не глѣдамо, ачєй не цáўком сьа ўбєснєчємо. І указуйт на парїпка: На нього сьа кличємо, жи вїн нас ту вїў. Али йак бысте шче нам ўказáли пáру до нього, бысмо шче беспєчныїшї бїлы. — І пїдє тот чоловїк і вєдє áбо стару невїсту, або малє дьїўчá... — Не тотó, лўбойкы, дьáкуймо й за нього. Бїг даст та доростє. — Пїдє тот до сынєй, дьїўка ў сынєх сьа прихóзат, увєдє тоту дьїўку: Дай Бóже. — Дай Бóже вдорбўйа. Дай Бóже шчєсьтвá! — На вобї стóроны. — Чєй тáкого вы, лўбойкы мойї, глѣдайтє? — Самá тотá. Тепєрь мы беспєчны. Дьáкуймо. Тепєрь будємó йїсти, пїгнї, йн на шчо. — І ўна майн хўстку ў руках і кўждый сват майн хўстку; позавнвáйт

си руки і привітають ся. Но, сидайте за сьтію. Но і вноу ся пьтат та, йак на згбды, шчо вобіцзате? Вія півіст, йак на згбды, і не равнрчїнїт 5 р., а йак нїт то 1 р. І наперёд сьдат староста, коло ньбо молодїй і молодá на кожух абб сьїрак і вараз прїносьят горїўкы, бб-сьїдуїут. А молодá вьносьят хусткы, вбждому гáзда, тато йїї, даїм похустцы. Усьї ўтирают сьа, абн молодї были. Прїносьят горїўку і гáзда пїи до старосты, тот до молодого, молодїй до молодбїї, трохы выпїи тай выльи до повалы решту, абн ннн ў гору йшло. Молода так саморобит і завертат до старосты. А староста пїи до маршаўка, а вїттак нїут ўсьї за сбнцьом по 2—3 порцїїї. Кладут 2 тарелы сыра перед старосту, йак йи, й масла; староста ўкроїт 2 кусннкы хлыба, нахлїнїт сїра, даст молодьтатам : Нáте, котрэ ббрше зьїстé, то будетé дўшше! — А вонї трбхы ўкўсьят, а трбхы йїдьят с тарельа, а тоты кўсннкы даїут малым хлбнцьам, абн молодїй робїў, а молодá рбдїла хлбнцы. Йак попойїдьят, вовьмé староста тарїль, валььи порцїїу горїўкы, полбжїт перед молодбго і мбвїт : Кладї ту дўтку (20 чн 30 кр.). І повїдат до молодбїї : Но, пánї молодá, даїй тобї грбшї молодїй, жebї ты собї найшлá за сéбе дрыва носїгн, вбду, хлыб пéчн і т. д. Йак тьа будўт слáты на вбду, то абьс брáла решетб, йак на дрыва, то вїла і т. д. І напїи сьа йїднб до дрўгого горїўкы, вонá охбват сн грайцары і поцьїлуїут сьа. Тогды староста подьáкуїи за хлыб, сьїль і выпїїут шче раз по порцїїї горїўкы, ўстанут і ўсьї ровходьят сьа. Таке у нас сватаньа.

Зап. від Грїпн Олїшака Терлецького в мартї, 1899 р.

В е с і л е .

Весїля зачїнають ся в понедїлок, в середу, або в суботу в вечер на недїлю. Як пїчветь ся в понедїлок в вечер, то тягнеть ся через вївторок день і нїч, а кїнчїть ся в середу рано, часом аж в середу в вечер. Так само як почїнають ся в середу в вечер, кїнчїть ся в пятнїцю рано або в вечер; як у суботу в вечер — кїнчїть ся в понедїлок рано або в вечер.

У молодого.

Вїнцы вїти йїдé прсїтн молодїй в дружббў по полуднн; прсьят лїше жоны, а дыўчата самы йдут; прсьят, бы молодому вїнцы вїли і латнали. Йак жоны вїйдут сьа, выпїїут горїўкы по двї порцїїї ў коморї, йдут за сьтїю, берут шафлїк на барвїнок, завїненый ў обрус; ў середннї ў шафлїку йн хлыб і вовес; вїўсом треба пїдсьїятн того поле, де сьа барвїнок родит, абн родїў сьа й далї, абн не шев; а хлыб на того,

абы молодий добре ся поводио. Йак посыдають за сьтыў, тогды ўстане старша свашка і шовит: Татуньу, мамуньу, благословит, бо ны йдемо на барвінок! — Родичі моўяат (молодого): Няай тья Біг благословит і йа тья благослоўяу свому сынови. (Три рази). Потому выходьат усьи за стола і за старшоў свашкоў латкають:

Благослови, Божейку,
 Першуў дорожейку,
 Ай десмо сьа пустыли,
 Бёсмо горрад гостіли.
 Мы йдеме на барвінок,
 Иванови на вінок,
 На лубе віччанейко,
 На доўге мешканейко.
 Де тотя городиця,
 Шчо горбд городила,
 Зыльийка насадила,
 Тонкого, высóкого,
 Листойку ширóкого?
 Выйди, выйди, гавдине, с хаты,
 Зыльийко указати.

Домашна гавдинья выходит разом з тоў, шчо зыльа садила (як у чужого вбирають), зыльа указати і латкають до дружбы, шчо майи ризати барвінок:

Прóши, свáпейкы, ў горот,
 Йи зыльийко вóгьн!

А свашкы відповідають:

Ой ўлыау йа, ўлыау¹⁾,
 Ой ўрижу йа, ўрижу
 Три квіточкы зыльа
 На лубе віччанейко,
 На доўге мешканейко.
 Мы барвіночок жнемо,
 Від Бóга ласкы ждемо
 Нашому дитьятóйку
 На добруў долéйку.

¹⁾ При пісни: Ой ўлыау йа, ўлыау — зачинат старша свашка з дружбоў ризати барвінок. Дружба вольне молодцьів (молодого) перстынь і три галускы барвінку корос перстынь проложит і ўриже йих; барвінок положит до шафлика, а перстынь віддаст молодцьови. Шафлик з дому приносить з хлыбом і збіжом дружба.

При сьпіві сейі піснї рїжуг барвінок. Йак наріжуг, то дружба высьпле на грядку трохы вїуса — а решту забират в барвінком і хлїбом до дому — жебы сьа барвінок родиў. Йак дружба сыпле вовес, свашкы сьнівайуг :

Не бануї, городочку,
Шчóсмо тьа обголіли,
Збіжечком пїтсьпали,
Горїлочкоў напойїли.

Тепер трактуїуг тогу чельады, шчо ў їїх городї барвінок, горїукоў, по кильушку і їдут до дому молодого; шафлик несе дружба на голіві, а свашкы латкаїуг по доровї:

Ходїлисмо ў чїсте пóле
По зыльа дорогóїн,
Бо тотó не зыльїйко,
Аї крешчáстыї барвіноїко
Їуш тобі, барвіночку,
Не быгї ў горóдочку,
Не ў горóдї ти быгї,
С тебе віноїко віти.

Йак не дїйдуг шче до дому, то латкаїуг другый або ї третїй раз тойї самоїї. Йак прїйдуг до дому, дружба оберне сьа три разы за сòбьцьом (жебы сьа вело) і поставит шафлик на столї. Теперь свáшка кліче вїтцьа і матьїр молодого і мовит три разы:

Пáны вóйче, пáны мáтко,
Ўшїтка родїна, благосковїг!

А вони вїдповїдаїуг:

Наї їїх Бїг благословїт і на їїх благослоўїў (три рази).

Теперь свашкы латкаїуг:

(Батькови): Так татúнейко мóўят:
Ньáй тьа Бїг благослóвїт,
А ў нéшнуїу днїноїку,
Шчаслїву годїноїку.

(Матери): Так матьїноїка мóвїт:
Ньáй тьа Бїг благослóвїт,
А ў нéшнуїу днїноїку,
Шчаслїву годїноїку.

По тьїх сьїдаїуг за сьтьїў і старша свашкэ влїче дружбу:

Ходї, дрúжбойко, до нас,
Подвїж тьа сьа на нас.

Возьми собі три квіточки зліва
 І ўвий ніточкоў нам три разы
 І йди собі гульвати,
 А мы будзем самы вѣти.

Їак сьу пісьню сьпівают, дружба бере зноў перстынь молодого і три галузкы барвінку, перетягне короз перстынь і ўвиніе ниткоў воўпьяноў, білоў і даст свашцы, перстынь віддаст молодому, а сам йде гульвати. Тогды музикы грайут, а молодьж гульайн. А свашкы латкайут:

Д гóрі, сóньйко, д гóрі,
 Вий сьа, вiнойку, скóрі.
 Кой йясмé вiнкы вiли,
 Мiд-горiлочку пiли;
 Їак йнаше довивали,
 Сьвятiйi помагали,
 Їангéлы ў úсьлы грали.

Теперь кличе свашка дружбу. Дружба бере хусткоў своёйоў в молодцьовой головы молодцьову шапку, а своёу кладе на ньóго (сам гуляе простоволосо) і кладе перед найстаршу свашку, а сам йде гульвати. Свашка пришиват вінець молодцьови до шапки, а свашкы латкайут:

Краўчi, свáнейко, краўчi,
 А ци ўшiйш краўчiти?
 Ци не трéба тьа ўчiти?
 А йак бы йа не ўшiла,
 Йá бы ту не сьiдыла.
 Йа сьа ў Йильвóвi ўчiла,
 Ажебы йа краўчiти ўшiла.

Їак пришла свашка вінець, кличе дружбу: Дружбо, ходи д нам.

Дружба бере від свашкы шапку, завиват руку хустиноў і кладе молодому на голову, а своёу бере від молодого і даи свашцы, бы му пришла також чепець такый самый, йак у молодого. Їак пришивають дружби вінець, то не латкайут, але приповідають: „Деш ты быў, же ты на нас сьа не дивиш? — Дружба мовит: Йа бы просиў бóжойi ласкы і свашкы, жебы ми віддали шапку. — А свашкы повідають: Мы ў тебе шапку не брали. Ты ходиш по селу, хто знайи, хто с тебе шапку скопiў. Ци ты дашчó завийиў, ци ўкраў, жи с тебе шапку ўзвали? Ту льуде ўсы ў шапках ходят, а ты бес шапки. — А дружба мовит: Йа найу сьвiтка молотцá, жи вы в мене шапку ўхопили. — А свашкы вiтповiдають: А ци мóже тотó праўда быти? — А вiн мовит: Мóже праўда быти, йа найу сьвiтка молотцá. Їак не вiрите, пытайте молотцá. Йа

з нього йнго зняў і своў даў. Ёак своў зняў, вы ў мене ўхопіли. — А молодець повідат: Ёа ти на тотό рўчу, жи ты шапку наў і жи найстарша свашка с тебе хопіла. — Теперь свашка мовит: Кой ўже такэ на мене найшло сьа, жи ёа шапку хопіла, то менэ бы дўже перепросіти, жебы ёа тобі шапку віддала. — Та чим же тебе перепросіти? — Ёакым напоёном фэйным, дорогым. — І латкаўт цєннарйови:

Цєннарйу молодэйкый,
 Стаў мєдок солодэйкый.
 Нич бы му не робіти,
 Хыбá бы му цєннарйіти.
 А ў нашого цєннарєйка,
 Вышивана кошулёйка;
 Головойка гладойка,
 Горіўка солодойка.
 Цєннарйу кучерйавый,
 То ты до нас приданый!

Ёак вони латкаўт, дўжба йде по горіўку. Приносит і даѝи дўжбі, жебы перепросіў свашку, бы му віддала шапку. Дўжба надиват килушок, пїи до свашкы і мовит: Даѝ Божэ здорбўйа, паны свашко! Відите, ёак ёа сьа находіў, натрудіў і мўсыў йим такόго напоёу ладного дыстати. Ёа до вас шче дўгый кельушок пїу, жебысте ми ладны шапку віддали. — Свашка вїцїи, вывїнат шапку с хўстки ладну ў вінці: Ци видиш ты, дўжбо, ёак мы ти шапку прибрали? Ци така твоѝа была? А мы тобі прикрасїли і вїнойко ти ўвїли! — Дўжба мовит: Не така была, тепер красьнїша, аж йим веселїй; так сьа приўдыла, ёак ў Йїрйу землѝа. Аж йим веселїй так, ёак молодець. Бодѝи бы вам Бїг здорбўйичко даў, жїсти шапку краснó прибрали і віддали. — Тычасом свашкы пїут горіўку. Молодець мовит дўжбі: Берїш ты своїу свашку гульати. Мόже вона крїва? Вона сьа засьїдыла на лавї, а ты собї ходиш. Подивї сьа, ци вона прѝва. — Дўжба берэ свашку гульати. І моўят лўде: О не крїва, о фэйно йде. — Дўжба мовит: Музїко, грай фэйно, бо ёа гульѝу с свашкоў! — А музїка два разы, три разы лучком (смичком) потяг і стаў. — А на шчо ты стаў? — Бо ты шчо сь сь свашкоў переступїў такэ, шчо ёа граїу тай стаў. Шчо сь ти сьа не поводит дóбре. — Обэрне си лучком на-рубы, та не граїи му сьа, бо хóче платны. Вїйне дўжба ци пїать граїпарїу, ци шїсьть і вэрже музїцы ў скрїпкы. Музїка граїи, дўжба сам з дўжкоў гульайи. Музїка мовит: Погульѝй си, ёа ти ладно будў грати. — Але молодець повідат дўжбі: Будэ, бо мы йдем до ксьїндза просїти благословєнство. — І дўжба стаў. Тогды бере отець хлїб і мати, і станут на двэрйох у хаты по йидным боцї дверей і по другім. Свашкы латкаўт:

Ідѣт, молотцы, ў село,
 Бѣ вам бѣло весело.
 Веселѣйко ходыте,
 Борвѣйко сѣ верныте.

Молодець в дружбоў ідуць до ксьиндза. То шче не пізныі вечір. Приходьат до ксьиндза: Славайсусу. — Слава на вікі! — ксьиндз вітпавідат. — І дружба мовіт: Просьт вас пан молодый і йа вас прошу, йигомосьць, благословѣньство. — А ксьиндз мовіт: Ньай вас Бог благословіт і йа вас благослаўіу. Ідѣт же си до дому, не ўпывайте сѣ, ладно веселыт сѣ і до мене ранѣйко приходыт, йа вам дам сьлюб, бо йак йа дадѣ пак пойду, то не дыстанете. — Молодцы ідуць собі тепѣр просити на весыльа, бо перед тым ходѣ просити отець, день або два перед весыльом. Йак бы молодцы не просіли, то не ідуць дуже на весыльа. Моўят: Молодцы не приходили, то йакѣ там! — Йак спросьат ўсѣх, приходьат до дому і тато мовіт: Ци ўсѣх исте спросіли? — Усѣх. — Бѣсте дадѣ не лишили хаты, бо не ладно. (Просьят своіх сусілів усѣх, а в дальших родину і прытелів). — Ныт. — Ну, то добре, тепѣр си погуляйте трѣхы. — Господарі ідуць зараз на весыльа і кождый несе курку в собоу. Кождого, шчо прыйде, бере батько молодого до коморы і трактуі горіўкоу по два або три кыльушкы, йак котрый хоче. Усѣ госьты сьідають собі за сьтыў, хьба котрый молодый, то йде д вушцы і гульат. Газда прынесе фляшку горіўкы, поставіт перед ным і вони сѣ самі частуьют, по кылько хьтѣат. Хлыб стойт перед ным на столы, на обрусѣ, але закусувати не можут. Господар мовіт: Пійте, людкове, не галамагайте дѣўго, бо йак надыйдуць свашкы, то вас вітты выженут. А дружбі і молодцови мовіт: Йдѣт, просыт свашкы по крузы, ньай ідуць корогвай вітти. (Свашкы по вінку пішли домів топити і варити вечеру). Свашкы приходьат, а газда бере йих до коморы пити горіўкы. Старі газды ідуць тогды до дому, а молоды гульають. В коморы свашкы выходьат і сьідають за сьтыў і ждуть на тата і маму молодой. А газда пытат сѣ сына: Ци бѣўне там у жінчыного тата і мамы? — Быў. — І затѣго приходьат тато і мама в кылькама свашкыма свойым (всѣх десятиро) на корогвай. Засьідають за сьтыў і сьідають; молодиччыне не ўйдуць корогвайу, молодцові ўйдуць корогвай. Старша свашка зачинат латкати в другым:

Сьвіти, мѣсяць, в гаўу,
 Нашому корогвайу,
 А чѣйбы нам сѣ виднѣйко,
 Увітти го ладнѣйко,
 Бѣсме сѣ не ганьбѣли,
 Ой ци красно сме ўвітти,

Білышы ручейкамі,
 Чорнымі вічейкамі.
 Пойідемо ў дорожейку
 По краспу Касунейку.
 Пёче наша каміанайна,
 Печі корогвай, пёче,
 Бы він віпріс до неба,
 Заўтра пам йнгó трэба.
 Зыйшлі сьа ўсы сестрыцы
 До новойі сьвітліцы,
 Стáli рáду радíти,
 Жи час корогвай вігн

Покы сьпівалі, то ўвілі корогвай і ўсаділі. Йак ўсадыат, то тот,
 шчо сядіў (хто будь), дуркне три разы до пова́лы, а хлопцы сьвішчут
 і клічут: віват! Дуркат на тото, бы сьа корогвай файны́ ўдаў. Свашкы
 тогды латкайут:

Ой ўста́ньте, бра́тойкы, та́й не спіт,
 Ай рубáйте сòсно́йку на загн́йт.
 Ажеб́ы наш корогва́йніць гн́йтен быў,
 Ачэйже бы наш Іва́но́йко весёл быў.

Йак печут корогвай, то разам печут і гускы, з котрымі йдут до
 молодойі на поклы́н. Гускы́ — то два хлыбы довговасты́, стулены́ до
 купы. На гускы́ кладут сьа поплыткы, сплетены́ йак косы, з кінчыкамі
 пиднесены́ми до горы. Печу́т тажох попови корогва́йча і вітови; то таке,
 йак хлыб, лише рíжкате. За корогва́йчатом печу́т дружцы́ гуску, тажох
 з поплыткоў, а за гускоў просте, гладоньке колаченя́ хлопцы́м двом на
 кут, бо́ бы сьа не ўступили звідти і не дали сысти за сытыў без та-
 кого дарунку. (Порядок при печо́ню хл́ба: Корова́й, за сым гуски, ко-
 рогва́йчата, гуска, колаченя́). На самі́м кінци́м печут сто́йачкы. Ё́их йн
 дванацáть. Робля́т й́х так: Берут дванацáть ресошок, йак бы ма-
 ленькы́ ви́ла; обі ресошкы ў горі обвива́ют (спіра́льна) ты́стом; йак усьі
 так обвинут, тогды берут звича́йны́ хлыб печены́й, впаха́ют ў нього
 ўсы́ сто́йачкы і ўсува́ют ў ніч поза колаченя́, шчо́бы спекли сьа. Йак
 спечут сьа, тогды вы́йма́ют сто́йачкы з хлы́ба; хлы́б вы́ды́ат, а сто́йачкы
 разом з корогва́йом, гуска́ми і т. и. несут до ко́моры, шчо́бы ўсьо об-
 стило. Йак сто́йачкы ў́йут і саджа́ют, тогды свашкы сьпіва́ют:

Свашкы́ сто́йачкы́ лады́ат,
 Бо́ сьа ў до́ро́гу лады́ат;
 Ў до́ро́гу, до́рожейку,
 По краспу Касу́нейку.

Ой гет преч на Волышчу,
По молодú газдиньчу.
До комóры кльúшниця,
До польи робíтниця.

Коли свашкы ўсьо тысто поўсаджайут до печі, ўмывайут руки і сьпывайут:

Дайте нам портеньята,
Поўтирати рученьята!

Газдинья, молодцьова мати, дай старі порткы, бабы хапайут йіх, а хлопы відбирайут і тьагайут, выдирайут йидны ў другых, покы не пидрут цаўком, покы газда не крикне: Дайте спóкы, бо сьтыў пігрете. — То бабы дужі.

Теперь свашкы йдут домиў спати (уже кури пють, другі). Молодичныі свашкы і родичі відходьат шче тогды, йак стойачкы вачали вити. Молодць дашчо зыст і йде спати, бо рано майи сьа сповідати. Свашкы сьпывайут йому на добраныч (поки розійдуть са); а музика граиі, йак свашкы сьпывайут:

На добраныч, на добраныч,
Бо йа идú спати,
Заўтра рано, раньусейко
До сьльубойку стаги,
За ворóта двелен йавірь,
Там вас буду ждати.
А ци йавірь, ци не йавірь,
Ци двелена ййва,
Меджи тыми паньаукáми
Хыба йидна мога мила.
Ай ци тотá милэнейка,
Шчо сьа краспó ўбрáла?
Ой тотá то мылэнейка,
Шчо т сэрцьу пристáла.
Ой ўбыбраў сьа ковачейко:
Тотó дыўчá ўзьати,
Він му купиў новый сэрпник,
Ўно не ўміло жати.
А ўна ўзьалá ба й тот сэрпник,
Кынула вит себе:
Йа не жáла ў вóйца, шáткы,
Не бóду і ў тéбе.
А йа ййла ў вóйца, шáткы
Тлустú солонину,

За тобѡйоу, за гильтайом
 Піт часом матіну¹⁾.
 А йа спала ў вѡйца, ў маткы
 На білы перыны,
 За тобѡйоу, за гильтайом
 На гороховыны.
 А йа ходіла ў вѡйца, маткы
 У куркѡвых черѡвничках,
 А за тобѡйоу, за гильтайом
 У ливѡвых ходячках.

Тепер йдут ўсы спати. Кухаркы не йдут спати, бо не маѡт часу. Стынаѡт куры, скубут і ладѡат йіх. Молодыѡ ўстайн рано, йак святаѡн, і ўбѡрат тоту сорочку і гацы, шчо молада дѡля нѡбого ўшила. Дайн му вонучі новыѡі і ўсы. Молодець іде до церквы сповідаѡи сѡа, а дружба спрѡшуѡи бойѡр, жѡбы гѡтѡві былі, покы прѡйде молодець с церквы. По сповіди молодець прѡходѡт дошѡі і йіст, а дружба тѡпчасом поспрѡшуѡаў бойѡрѡі і свашкы. Прѡходѡт музѡка, зачѡнѡт грати і молады гуляѡт, а старі сѡдыѡат за столом. Молодець усаджѡи свашкы за сѡтыѡу. Найстарша свашка сѡдѡит коло нѡбого, то зѡет сѡа голоѡа (на чѡлі), другі за неѡу; перша за неѡу сѡдѡит пѡд чѡлѡн, друга на хвѡсьты, третѡя пѡт хвѡстѡн, а йпчѡі ўже без назѡвы, не рахѡѡт сѡа. Дружба прѡсит бойѡр: Бѡйѡрѡци, бѡйѡрѡци, кѡждѡй на свѡѡн мѡсце, йдыѡт, сѡідаѡйте! — Йак посьідали, дайѡт йіи ўсым по два кѡльѡшкы горѡіѡкы без закускы. Свашкы тогды лѡткаѡт:

Скѡр жи, тѡтѡйку, скѡр жи,
 Выпраѡйѡй нас бѡрши,
 Бѡсмо сѡа не ўбѡвѡли,
 Хѡѡлабѡжу не ўтратѡли,
 Бо то днесь недѡйлейка,
 Від Бѡга надѡйѡйѡка.

Старѡста кѡлѡче тепер: Бѡрѡо, бѡрѡо! — І выльѡзаѡт зѡа стола. Тѡто-маѡа сѡідаѡт на лаѡку голу, берѡт собѡі хлѡб по йѡдному бѡхѡнцѡѡи, а родѡчѡі сѡідаѡт в бѡку. Дружба бере моладцѡа і відкѡланѡѡи сѡа вѡтцѡу, мамѡі. Дружба бере го за плѡче, а молодець цѡлуѡи ў передкы нѡг (прѡшѡѡи) і ў кѡлына і у рѡкы; так цѡлуѡи три разы родѡчѡіѡ і блѡзьку родину. І тѡто мѡвѡт: Йдыѡт йѡуж в Бѡгом, ідыѡт. — А свашкы зачѡнѡѡт лѡткѡти:

¹⁾ Зжѡвкле лѡсте в барабѡлі.

Благослові, Боже́йку,
 Ё́ першу́ю доро́жейку,
 Ай де́смо сьа пу́стїли,
 Бе́смо горазд гостїли.
 Ста́роста наперед граїи,
 Бо доро́жейку знаїи;
 Дорóгу, доро́жейку,
 По краса́ну Касу́нейку.
 Подобно на свѣ́гойку,
 Коли со́внїю грїи,
 Подóбен Іва́нойку
 До Касу́нейки йти.
 Чи́и селе́йко заквїло?
 Вішнѣями, черешнѣями,
 Пы́швыми бой́арами.
 Ай Іва́нойку па́не,
 Де тво́їи во́сько ста́не?
 У те́шчейкы на рапо́чку,
 У крїшча́сьтыи барвіночку;
 Там буду спочыва́ти,
 Убїдець убїда́ти.
 Ой Іва́нойку па́не,
 Не выгравай́же ко́ньом!
 Будеш йїгати по́льом,
 Не выгравай́же ко́ньом;
 На пе́рет сьа не выдавай́,
 І в за́ду сьа не выставай́;
 Дѣржи сьа ў середнїчы,
 Ё́се при сво́її роднїчы.

Коли приходять т хаты́ молодойі:

Зна́ти, Божейку, знати,
 Де Касу́ниша ха́та,
 Новїи тїном й оптыена,
 Кали́ноў усадже́на;
 Стрїше́йкы золо́тыї,
 Вікѣнка скля́нныї,
 А двѣре́йка мїдья́ныї,
 Штїри верьхы і чо́тыри.
 Ё́ середнїчы ў поко́ї
 Усьа́кі напо́їи.

Коли прийшли до молодой на обору:

Ой йислісте нам рада,
 Не дайте нам стойаги,
 Дайте нам посыдаги.
 Мы льуде здорожэны,
 Сукны на нас помочэны,
 Бо нас слóтойка ўбила,
 Сукны на нас помочыла;
 У нас сукны лорогыи,
 По чотыри золотыи.

Коли майут йти до хыжы:

Роспирай, сватку, хатку
 І новейкыи сыни,
 Бы сы бойари сьсьли.
 Пышны, бойари, пышны,
 За Касунейкоў прийшли.
 Красно си засьпівали,
 Шче крашше посыдали,
 На калиновы лавы,
 За тысowyи столы,
 За обрусы крушчастыи,
 За хлыбы шенишныи.

Тепер усьо віддають, шчо принесли в собоў: корогвай газда бере до коморы. Йак молада бере гускы, свашкы латкають:

Шчóсте нам за дар дати?
 Дьви гускы тарчаныи,
 Йидбавом аўйазаныи.

Молода даи гускы татови і ви выносит до коморы. Стоячкы передають також до коморы. Бойари ватыкають ў гускы грошэ, кождый по два грайцари — а менче не иде, йак 15 бойар. Йак ўсы поскладають, молада выйме в гусок і положит соби ў чоботы пид подешву. Тогды свашкы прикрывають молоды голову хусткоў цаўком; вона спират голову на хлыб, шчо стойит на столы і так сидит тихонько. Староста в молодыи вылазит на сьтыў і обходит три разы ў около хлыб та переступайи йиї через голову. Йак обидут три разы, сьйдають за сьтыў; молодый коло молодойи. Молодець вдойнайи в нейи хустку і цылуи; дакотрыи, йак недобрыи на молоду, то не цылуи, але ударит йи, а вона тогды сама вдойчайи в себе хустку і сьидат коло нього. Старша свашка бере в молодца шапку, а в дружбы кладе молодцови на голову і пришиват йону вбже в барвинком, увите на три угла. Йак пришийи, пере-

кстит го шапкоў три разы і подожит на голову; а дружба бере своў шапку і гульбат. Як старша свашка закладат на голову шапку, свашкы латкаўт:

Краўчй, сванейко, краўчй,
Чи ўміеш краўчйтг (як перше).

Потому приносит мати молодойі два рушничкы і переўйаауян. а свашкы латкаўт:

Тешчойка збътъа ўйаже,
Бо йі вь дывойкоў лъаже.

Відтак зачинаўт латкати ценнарйови:

Ценнарйу молодейкый,
Стаў медок солодейкый (як висше).

Газда дайн горіўкы ўсым по 2 кельушки без закускы; як выпйут горіўку, свашкы латкаўт:

Скёр жи, татойку, скор жи,
Выпраўйай жи нас борши,
Бысмо сьа не ўбавили,
Хвалабожу не ўтратили;
Бо то днесь нельілейка,
Від Бога надыййика.

Потому выбираўт сьа і йдут до церкви.

У МОЛОДОІ.

Тато або мама молодойі спрошуйут також ў вечер гостыі. Молоды гульаўт — парубкы із молодой — а старі сьідьат та гостьат сьа. Як погульаўт собі, мовит газда: Йди, кухарко, топй, а вь сьа расхольйт! — Як розьйдут сьа, кухаркы стинаўт кури, зачинаўт варити, а молада спит, бо йде рано до сповіди. Як розвидьайи сьа: уставай, дыўчйно, йди до сповіди. — Як высповідала сьа — тимчасом прошак йде просити гостий до вінца — приходит с церкви і зьист дашчо. Як попойист, пиде до коморы, стане си ў йармо ў середнну (йармо лежит на земли) і ўбрат дві сорочки, дві мальованкы і два фартушкы. Як вона ўбере сьа і ўвийде до хаты, мовит йі тато: Йди, сьідай за сьтыў, доньу. — Вона сьідайи за столом, а тато просит свашкы: Йдыт, сьідайте за сьтыў. Пидемó на барвінок, абысмо сьа не забавили, бо моладець надыйде, та не будетé маги колй вйти. Спорйт! — І вараз найстарша свашка мовит: Паньы вóйче, паньы матко, благословит на барвінок. — Ньай тьа Бог благословйт; йдыт! — Свашкы зачинаўт латкати:

Благослови, Божейку (так само як перше).

Брат молодой або чужий хлопець несе шафлик зі збіжжю і хліб і так само латкають і так само стинають барвінок через персьтьинь молодой. Трактують гавдью, шчо їх барвінок і вертають до дому та латкають, йак молодцьови. Йак прийдуть до дому, посыдають за сьтыю і моўяат: Паньі войче, паньі матко, благословіт вінець вітк! — Родичі благослоўлят (як висше). Йак свашка поволи ўїи вінець, другі сьпывають:

Д гóрі, сóвнїйко, д гóрі,
Внї сьа, вїнойку, скóрі,
На лубé вїнчáнейко,
На дóўге мешкáнейко.

Йак уўяут молодьі і молодцьови во збіжжю і з барвінком, кладут на хліб на тарели на сьтыю і листочки барвінку принасьтає троха медом, абы була мужови йак мід солодка. Йак уўяут, свашкы латкають цєпнарїови:

Цєпнарїу не цыкóч,
Бїгáй, горїўкы натóч.
Повїдала нам дьїўка,
Шчо йи ў колóрі горїўка.

А цєпнарь мовит:

Упáла повалїна,
Горїўку привалїла.

Свашкы:

Треба йї вїдрубáти,
Горїлочкы добувáти.

Цєпнарь приносит горїўку, свашкы пяут по двї порцьїї не закусуўчч. Йак выпяут, латкають:

Ой мóвнїў йис нн, клннїў листойку,
Шчо не будеш падати:
А ты падайнш,
Земльу ўкривайнш.
Ой мóвнїў йис нн,
Мїй татунейку,
Шчо нъа не даш вїт себе;
А ты нъа дайнш
І сам не знáйнш,
Шчо за дóлейка бúde.
Ай не Бїг йа тн,
Дьвóйко моѡа,
Дóлейку выбирати;

Уста́нь ране́йко,
 Узми́ си дьйи́ницю,
 Побігни́ ў керни́цю по води́цю.
 Умий́ собі́ голово́йку і личе́йко,
 Помолі́ сьа вірно́ Бо́гу,
 Даст ти́ до́лейку до́бру.

Коли́ нема́ шче́ молодця́, латка́ють :
 Чому́ не й́деш, коли́ при́їдеш,
 Мій́ луби́й нарече́ний ?
 У мене́ та́тойко зло́ї во́лейки
 Зь лу́цької́ намóвойки.
 Йа́ хóджу, про́шу, ша́пойку но́шу,
 Че́йже йи́го пере́прошу.
 Ани́ ўпроси́ти, ани́ ўгрози́ти,
 Се́рдейко́ серди́тоїн.
 Хóдит па́войка по́ й обóройци́,
 Пі́рейко́ роспусти́ла ;
 Хóдит Касу́вья по́ новых сьи́ньох,
 Кісо́йку рочеса́ла.
 Ой не жалé менé, ой милы́й Боже,
 Шчо́ йа́ йи́ рочеса́ла,
 Ай жалé же менé свóго тату́вья,
 Шчо́ йа́ го не ўслу́хала.
 Посы́лали нья́, заганя́ли нья́
 Ў кы́рницю по́ води́цю,
 Йа́ малá бы́ла, на то́ ни зба́ла,
 Шчо́ йа́ йи́го не слу́хала.
 Ты́ гіро́йко ка́м'яни́ца,
 Чом же́ сьа не ростóчиш ?
 Ой дьйово́йко Касу́нейко,
 Чóм же сьа не росплáчеш ?
 Бо́ не ма́йу жалóсти,
 Ды́ждала́м сьа радóсти :
 Музи́чейки́ ни гра́ють,
 Свашейки́ ни латка́ють.

Сироты́ латка́ють так :

Касу́нена ма́тынойка
 Перед́ милы́м Бо́гом ле́жит,
 На кресé¹⁾ рúчейки́ дэ́ржит.

¹⁾ Криж (на вхрест).

Ой спусти́ нѣа, Боже́йку,
 З дрі́бним дожджѡм на вѣшльу,
 Ой нѣай й́а сѣа поди́уйу,
 Йак мо́йи дитѣ ѡ́брано,
 Піт поса́х посаджѣно.
 Ой убра́ли го льу́де,
 Найбли́шшіи сусѣ́де.

Теперь надходит молодець. Свашкы молоді́цы латка́ют :

Сьтѣй, вѣа́гьу, за ворѡ́ти,
 Нѣай на тѣа метѣ́ль метѣ,
 Нѣай ти лі́чейко квѣне
 Від дожджу студѣ́ного,
 Від ві́нка двелѣ́ного.

А молодцьові свашкы латка́ют з подві́рѣа :

Слі́сте нам рада,
 Не да́йте нам сто́йати,
 Да́йте нам посѣ́дати !

А молодичини́ відпові́дають :

Мы то́го даўно́ ждали,
 Бы́сте си постѡ́яли.
 Не вели́кі перехѡ́ды
 Че́рез зо два огорѡ́ды.
 Припе́р льѡдо ба́бу до двѣ́рець,
 Та́й йи росѣ́паў пе́рець.

Свашкы молодого приходѣат до хаты і сѣда́ють.

Йак майут йти до сльубу, староста молодцьѡ́у бере молодцьѡ́а і молу́ду, выльѣза́ють за стола, мати сѣда́йи з ві́тцьом на восьльѣн, берут хльѡ́б, а староста кажи музѣ́цы: Станѣ! — Па́ны во́йче, па́ны ма́тко, благосло́віт, бо мы йде́мо с тѣми дво́йма ды́точка́ми до сакраме́нту бо́жого. Йа бы просѣ́уй вас, та́та, ма́му і сусѣ́ды, далѣ́кі і бли́ські, мо́же вас тотѡ́ ды́ўча́тко даво́лі й не ўслѣ́хало, йа бы просѣ́уй, бы́сте му ві́т-пустѣ́ли! — Родичі́ і сусѣ́ды мо́ўѣат: Мы ві́тпу́шчамо, нѣай йи Бог ві́т-пу́шчат. — Теперь молодьѣата кла́ньѣають сѣа до нѣг і цы́луйут родичѡ́у так йак у молодого, а родичі́ мо́ўѣат: Цы́т з Бо́гом, берѣ́т сльубѡ́.

Тогды выходѣат ўсѣ́ на ды́р, а свашкы на поро́зѣ зачина́ють латкѣ́ати :

Мы до сльѣ́убѡ́йку йде́мо,
 Мололу́ си веде́мо; (Музѣ́ка граѣ)

Молодú йак йагоду,
 Рум'яну́ йак каліну,
 Солотку йак маліну.
 Ой мы йдемо́ до збро́ї,
 До церкоу́цьї сьвято́її,
 Ой там ста́немо́ ра́юм
 Перед бо́жни обра́зом.
 Ой не́ма́ ксьмя́дза до́ма,
 По́йхау́ до Йпльво́ва
 Кльу́чкы купува́ти,
 Це́ркоу́цью розмыка́ти.

Церкву розмыкають і ўсі ўходять до церкви. Йак возьмут сльуб, ідуть з церкви (музика не йде від церкви, але линасть ся далі десь у селі), а свашкы латкають:

Дья́куймо́ Богойко́ви,
 І на́шому ксьмя́дзойкови,
 Жи нас недо́уго ба́вну́,
 Не мно́го грóшнїй пра́вну́:
 Піўтора черво́ного
 Віт пана́ молодóго.

Йак ідуть улице́у, латкають:

Звьіду́йи сьа тату́нейко
 Сво́йно дитя́тейка:
 Мо́йи лубе́ дитя́тко!
 Ци́ гора́зд йис го́стнла?
 Ци́ вірне́йко сьтубі́ла?
 Ві́рно, та́гойку, ві́рно,
 Роза́йтї сьа ни ві́лно.

Йак прийдуть перед двері́ дому, латкають:

Звьіду́йи сьа маты́нойка
 Сво́йно дитя́тейка і т. д.

Ма́ти виходит на порі́г хаты́ коструба́та; загорне́ кожух на́-рубы і выно́сит на тарелі́ цукру́ або меду́ й хлїба́ тро́ха, а цепна́рь гори́ўкы. І цепна́рь пыта́т сьа: Деж вы, лудойко́ве, бы́ли? — А ста́роста пови́дат: Ци́ ра́дасце го́сьтнїи? — Цепна́рь (або га́зда): Ра́да. — Ци́ раз ци́ два ра́зы? — Два ра́зы; раз йак прийдуть, дру́гнїй раз йак пі́дут. — Ста́роста: Диві́т, лубо́йкы; ўва́ляисмо па́ріпка, привелі́смо чоло́віка. Ува́ляисмо ды́ўча́, привелі́смо неві́сьтьа́. — Цепна́рь: Бо́да́й же вы здо́рові бы́ли. — Ста́роста: Шчо́ж вы, свату́ньцьу, за то́то нам обі́-

цьате? — Бóжу лáску на самы́й пéред, а вам здорóўя. Та́й за то́т сьа на́пиймо горі́ўкы; та́й тако́го солóткого, фáйного заку́сїти. — Цеп-на́р налива́т горі́ўкы молодому, молодый пїи до молодойі, молода до дружкы, дружка до дружбы (перед поро́гом). Їак молодець пїи, свашкы латка́йут:

Іва́нойку, Іва́нойку,
Не пий пéршу поўно́йку,
Бо то пéрша зрадли́ва,
Ўсы сьа ба́бы подо́пили,
Іва́нойка напо́йїли.

Староста да́й хлїб пы́лыи малому хлопцеві, абы обышоў трэ́ разы до́кола молодьата. Їак обы́де, дружба перекста́т гара́ннико́в двéрї, а гóсподар мóвїт: Прóшу до хáты. (Тепер лїше лўди молодого, а молодо́ї навїть до слюбу не йду́ть, аж у вечер приходять, як молоду вoзьму́ть). Ко́ли увїшли, сьїда́йут, а свашкы латка́йут:

Ой ўсьо́ж нам дўже лáдно,
Хыба́ нам йидно́ дїўно,
Жи́ нам свáхы нї вї́дно.
Цят, свáхо, не страха́й сьа,
Холї́ д нам, прывїта́й сьа.

А сва́ха сто́їт перед пїчо́ў і не обы́ват сьа, покы вонк не за́латка́йут то́ї само́ї. Відтак сва́ха (теща) прї́їде, а вонк сьпїва́йут:

Їак нас свáха прывїта́ла,
Їакбы ме́дом прїмаста́ла.

А ўна прї́їде і мóвїт:

Ци гора́д вы го́стили?

І зарас сьа цы́луйи с свашка́ми, до́вцькою, зьатем і старосто́ў. І йде гет, а староста бере молодьата, дружок, старшу свашку, дружбу і йде до ко́моры йїсти (там їм лїпше даю́ть їсти). Тимчасом свашкы посува́йут сьа на мї́сце, де сїды́ли молодьата, дру́жбы, і латка́йут:

Ой захо́дьат нас вї́сти,
Хоцьáт нам да́тї йї́сти,
Ку́ройкы печéнойі,
Йїше́йкы машéнойі.
Ци с пéрцьом, ци не с пéрцьом,
Кобы́ в лáскавы́м сéрцьом.
Йї́ли, гу́сойкы, йї́ли,
Пїто́йкы ісхоты́ли.
Бо мы́ свáнейкы, шчебету́шейкы

Від сьвіта шчебѣчено,
 Горівочки хочемо.
 Дайте нам хоть трѳшечкы,
 Бо нам горїят панчѳшечкы.
 Заспала кухарочка,
 Треба їй маршавочка,
 Треба їй вобудїти,
 Горівочкоу напоїти.
 То тѣвѣга гадївѣга,
 Хороше їсти зварїла,
 Сырїни дравїни топїла.

Дайут тепер їсти. Поки не попойдѣат, поти не сьпївайут. Аж
 при курцї сьпївайут:

Ай гїльа, гїльа, бїлий гусы,
 Не каланутьте вѳду Гануси,
 Бо Ганусейка хустойкы пере,
 Прїйде недїльа, краснѳ сѣа ўбѣре.

Їак попойдѣат, сьпївайут:

Ей устаньмо мы, пїдойїмо сѣа,
 Здойїм шапойку, поклонїмо сѣа,
 На сѣный перед Господу Богу,
 Господу Богу господарїови,
 Гей ты, ты, ты, ты,
 Кухарочкѣа пышнїм,
 За постаўлѣвѣа хлїба,
 Хлїба пшенїчного
 Від Бога величного.

Сѣї сьпївайут три разы. Потому ўходит староста, шчо ўже найїу
 сѣа у коморї і мовит: Господарїу наш лубѣзный! Найїлисно сѣа, на-
 шїлисно сѣа, дякуїмо Господу Бѳгу і вам, сватуньцѣу. Тепѣрь ѣа вас,
 сватуньцѣу, буду просїти, їдїт, берїт музїкы і унесїт нам корогвѣй.
 — Сват їде в дружбоу, дружба ўносїт корогвѣй на голові, обкрутїт
 сѣа три разы (музїка перед або за ним граѣ) і кладе на сьтїї. Ста-
 роста розўїаже обрус, шчо буў заўїазанный, ѣак принесли від молодцѣа,
 дерекройїт на половину, а свашкы латкаїут:

Староста корогвѣй дїлїт
 І сам собї не вїрїт,
 Цѣа ўсѣу родїну ўбдїлїт.
 Ой старостойко наш, наш,
 Пѣдвїй тѣа сѣа на нас!

Вѣкрій нам середнику,
 Узьменó тѣя пít перипку.
 Стáроста корогва́й кра́йи,
 Зо́лотый но́жик ма́йи,
 Йаворо́вый тарéлень,
 Рúчейкы йак папéрець.
 Ой старостойко наш, маш,
 То нам жаль на тебе,
 Жи ни ма́йнио
 Подаруночку вít тебе.
 Ай там васьадемо
 У калиновi долиньи на тебе,
 Ой издо́йнемо свѣ конiчейка
 Спít тебе,
 Ай пiдложимо чо́рну кiточку
 Пít тебе.

I пiдложут бабы чо́рну кiтку пiд старосту. Тепе́рь да́ють друшцѣ́ гу́ску; ста́роста йак покрайи коро́гвай, кличе дру́жба, а дру́жба за́пi-
 нат у́ гу́ску друшцѣ́ грошi: двi шу́стки, йак си́ любит дру́жка, йак те́в-
 ый дру́жба; йак йакый ко́пський дру́жба, то 12 гре́йцарѣ́ — i пе́ре-
 дай друшцѣ́. Ста́роста мо́вит: Да́вай же ти сво́йи дру́шцѣ́ хлѣ́ба
 (дру́жбi мо́вит), бо вона́ шче ма́ла. — Дру́жба да́йи то́ты грошi i гу́ску
 i мо́вит: На то́бi грошi i хлѣ́ба, поно́йiдж, же́быс бѣ́ла ду́шпа гу́льати,
 бо мы йак за́чнемо ве́ликий та́нець, бу́демо гу́льати 24 го́дин. — Дру́жка
 бере. Дру́жба пы́тат сѣ́: Шчо́ ты менѣ́ за то́то обѣ́цаш? — Бóжу
 ласку. — А ста́роста мо́вит: По́кажиш ты, дру́шко, шчо́ ты ма́йниш дру́-
 жбi да́ти? — А вона́ вы́нимат хустку с па́уухы i персѣ́тынь: На́ ти
 то́ту хустку; на сѣ́м льiт оды́ньа ма́йниш; не потре́буиш ни́кады хо-
 дѣ́ти, iмó си́ ма́йниш ко́го, же́бi ты оды́ньа ўши́у. — Ста́роста да́йи дру́-
 жбi вiд дру́жки то́то i мо́вит: Ди́ви, шчо́ ти дру́шка да́ла? Не ма́йниш
 сѣ́ чии га́дати i сѣ́м льiт, бо ма́йниш о́лыньа кра́сно; кому́льу — 24
 сорочо́к на сѣ́м льiт; глѣ́дай ше́ўкы́вы йи́но. Ма́йниш пе́рсѣ́тынь, за
 ньо́го бу́ду́т ти шѣ́ти й шче сѣ́а бѣ́ти бу́дут: Йа́ ти ўши́у. Йа́. — Шчо́
 ты на́ за то́то обѣ́цаш? — Обѣ́ца́йу на́перед бóжу ласку; на са́мий
 пе́ред Го́споду Бо́гу дя́ку́у i па́ну ста́ростѣ́ i па́ну мо́лодому i па́нѣ́
 мо́лодѣ́ i па́нѣ́ сва́нейка́м; ца́лому ко́лы, шчо́ ў́ тѣ́м сто́лы ба́рео дя́-
 ку́у пѣ́йкно. — I да́ст це́пнарь го́ри́кы дру́жбi на́птит сѣ́а до дру́жки,
 бо пiде́ гу́льати. Возьме́ йи́и на ру́кы за́а сто́ла, а ста́роста мо́вит:
 Возьмо́ш ми дру́жку, а́быс ми ту́ по́ложѣ́у, вíткыс ўза́у, а́быс ми не
 по́невiра́а́у. — I то́гда гу́льа́ут; але́ му́зика ста́йи, до́кы му дру́жба
 не за́платат, йак перше́ мо́лоды́. Йак дру́жба погу́льа́йи з дру́жко́у, са-

дит їй зноу за стьїу, а потому ўже гуляють хлопці. Теперь староста ровдайи корогвай; одну половину бере молодець до себе, другу половину молодежи крайн на тьлькко кускїу, кїлькко гостей ближших, укладат стойачкы (по одній) ў кусник, і родайи. Родина бере, а дальші хыба дїстайут кусникы хлыба, йак корогвайу не стане. Йак дайи музицы, мовит: Дали бысмо ти коньа, але кїнь хоче йїсти, а ты забавуный чоловік, та ты кóло коньа не будеш ходїти. Ты чоловік весыльнїй, грайиш, кїнь рже, йїсти хоче, а йа бы тебе просїу — уьати хлыб; чей ты тотó приймеш; хоць не великый кусень, прийми за найбїльшый. Шчо ж ты нам за тотó обїцаш? — Музыкя дякуйи, йак перше дружба: Ласку божу, дякуйу Пану Богу і т. д. Так староста прибалакуйи шчось до кожного, кому дайи корогвай. — Тимчасом приходит хтось від молодого, дайи зпати, шчо там страва поварена, шчо можна ўже йти. Староста мовит: Господару наш лубобаный! Мы бы ўже хотыли сьа забирати; мы ўже наўнували вас. — Гавда, йак добрый, задержуйи гостей, але староста вышоульайи сьа, шчо треба йти. І кличе до дрўжбы: Дрўжбо, зганьай бойар, кўждый на своійи мїсце, бо пїдемо до дóму. — Йак посыдають ўсьи, гавда дайи горїўкы і ўсьи пїют по 2 порцїїи ў кружок, а свашкы латкають:

Дé сьа збїраш, Касўнейко,
Пїт тэмнуйу нїчейку?
Де будеш почувати,
Вечэрїу вечерїяти?
Майу надьїу ў Бóзы,
у свéкорцьа при дорóзы,
Там будú почувати,
Вечэрїу вечерїяти.

Де Іванойко сьїдїт,
Там сьа сьтынойка сьвїтит;
Де Касўнейка сьїдїт,
Там сьа шче лїпше сьвїтит.
А ў лысьї на польанї,
Там бойари спочивали.
Мéджи нїми Касўнейка
Цїлú нїчку не спала,
Бойари й убуджала:
Уставьте, бойаре, д гóри,
Уже бїльшй день на двóри!
Час домїу ноїхати,
Добраньїч повїдати.

Добрáныч на ўсью выч,
 А добрýдзень на ўвэсь день.
 У лысы гернінаа
 ўсью поле загайла,
 Молодá Касўнейка
 ўсых бойáр прыдобыла.
 Дэ сьа Касўнейка дыла:
 Ой ци вóлойкы пóйт,
 Ци корóвойкы дóйт?
 Ой не вóлойкы пóйт,
 Ни корóвойкы дóйт,
 А с свóйим татўнейком
 ў комóройцы на ровóвойцы.
 Шчо йі майі вина дати?
 Штири вóлойкы, штири коровы,
 І коньа воронóго пít пана молодóго.
 Не плач, не плач, татўнейку, за мнóйу,
 Не берý йа нiчого с собóйу.
 Лишáйу ти сьльідочкы по обóри,
 А дрiбнэйкi сьльовочкi по стóлы.
 Забрáйу йодыньечко с комóры,
 Выганьáйу худóбицьу с стодóлы.

Молодъата кланьáйут сьа родичам, а свашкы латкайут:

Іде вiт свóйi матынойкы до чужоi,
 Кобý, Боже, до лыпшóйi.

Йак выйдут на двир, газда выносит фляшку горiўкы і шче дайі
 ўсым по порцыiі, а свашкы молодичныi, шчо тепер приходьат, лат-
 кайут:

Не йди, Касўнейко, там,
 Там люде невірнýйi,
 Бйут жóны даремнýйi.
 Не мнóго завинiла,
 Шчо вошчiпок не солила!

Свашкы молодцьовi вiдновiдайут:

Бо тотó непраўдойка
 На нашого сусьiдойка!
 Шче й Касўньа не ўста́ла,
 На стóлы рýнка (з яешнею) ста́ла:
 Уставáй, ўставáй, Касўнейко,
 Бо ўже йи сьвiлáнейко.

Погому :

Гоца, свáхойка, гоца,
Трѣба дывойшы гóдза¹⁾.
Трѣба сьа укывáти,
Бо то зинá не мáти.

Теперь выходьат госты і йдут до батька молодого (лише молодого гості). Староста бере на плечі перину, шчо мати дайи молоды, три плахты (простирала) і два хлыбы ў середину. Йак староста выйде, нападут на нього хлопцы з паличками і б'ют по подушцы цылу дорогу; дружба відганьат, б'и гаранником і староста відганьат, але вони не відступають. Свашкы латкають аж йак прийдут на вобору :

Выйди, выйди, кострубáта,
Йде невіста богáта,
З коровами, з волами,
З добрыми намóвами.

Мати молодцова выносит, йак молодої, горіўкы, цукру і хлыба і трактує старосту, молодьбáта, дружбы і сваху. Йак выйшут горіўку, староста пыгат: Сватўнцьу, ци радасце гóсьтьим? — Рада. — Ци раз, ци два рáзы? — Раз йак пішли, другый раз йак прийшли. — Дывіт, сватўнцьу, узьалісмо йидну дьитіну, а привелісмо, Біг даў, двóйи. І не будетé ходіти на вóду і хáту не будетé замітáти, тріскы не будетé носіти, бо вы им годны, вы старейкі, вы сына годувáli двáцьцять лёт і три, жебьісте послугу мáли з невісты. — Теперь мати бере молодьбáта і веде за хустку, шчо обойим на шийі, до хаты. Йак прыведе, госьты сьйдають за сьтыў з молодьбáтáми, гáзда прыносит горіўкы і дайи ўсьим по 2 порцыїи. Йак выйшут горіўку, молодьбáта, дружба, староста і свашка йдут до коморы вечерйати, а госьты вечерйають у хаты. Шокы дадут вечерйу, свашкы латкають :

Заходьат нас вiсти (як перше).

Мати сьа пыгат :

Ой деж вы бывáли,
Сивбійи сокóлы?

Свашкы :

Бывáли мы, бывали
ў глубóкім потóпцы,
Там сьа купали дві гáлойкы.

¹⁾ Коца.

Мати :

Чому вы не ўзбали
Хоць йнднў галойку?

Свашкы :

Ой ўзбали вы, ўзбали
Іванови Касўнейку.

Теперь в-чернайут. Йак дадут крупы, свашкы латкайут :

Шинейко, багрунейко¹),
Бодас вдорова была,
Жис нам крупы принастїла.
Мы їсти не будемо,
Покы сьа не напїймо.
Трѣба нас припросїти,
Горїлочкоў напоїти,
Бо мы сванейкы, шчебетўшейкы,
Вїт сьвїта шчебѣчемо,
Горїлочки хочемо.
Дайте нам хоць трошейкы
Рогойко помачїти;
Хоць бы мы її не пили,
Ажебїсмо хопь ўвидїли.

Газда ўже не даїи горїўкы, тому вони їдзат і так. Йак попойї-
дзат, то сьнївайут куранта (куркы їдзат і присцївують) :

Еї гильа, гильа, бїлыї гўси,
Не каламўтьте вѣду Ганусн.
Ой кумўнцьу, прѣшу вас,
Чи не была мѣйа кўрочка у вас?
А на мѣї кўройцы
Цїрѣйко рїабѣи,
Ци будеме, сусьїтко, ўраз обѣи?

Тепер хто попойїст, їде спати, а молоды гульайут. Свашкы роз-
ходзат сьа, лише найстарша свашка лишай сьа. Теперь лагодзат ве-
черїу дльа родичїў молодої і тых, шчо прїйдут з нїмн (як добрый
газда і 15 осїб, як нї, то 6). Газда (батько молодої), йак ўже думат,
шчо час їти, кліче сусьїд і родичїў їти по дїтѣа у прїйданн в
мѣїнн дьїўчатьом до молодѣго. Усьїм тїм, шчо кліче, даст по-
кельушковн горїўкы. А матн заўяже собї дарунок дльа молодцьовой

¹) Назва коровн.

найближшій родяны : дайм малы крапскі хусточки. Йак йдут, то прийданн (прыйданскі свашки) латкают :

Жебы Касўпейка знала,
Шчо йі татойко йіде,
Ставила бы лаўкы
З дзелёной шурáўкы,
Замітала бы двóры,
Выстельáла бы стóлы,
Клала бы хлыбы пшеничныі
Пéрет свóго татўнейка.
Ой знати, Бóжейку, знати
Ў котрі, Касўнейка, татыі.

Йак прійшли на обору :

Укажіг нам соκόла,
Шчóсте нам ўьзали ўчэра.
Ўчэра із вечэра,
А свóчи по піўночи.

Перед прыданыў выводьат молоду, ўказати вiтцзу. Вона витайн сьа з прыданами і просит йіх до хаты. Йак увійшли до хаты, сьйдають за сьтыў (жуанки молодої граць, а молодого сидять) і зачинають латкати :

Пышвы прыдани, пышны,
За Касўнейкоў прійшли,
Красвó си посылáли
На калиновы лавы.
Ўсьож нам дўже лáдно;
Хыбá нам йвднó дйўно,
Жи нам свáхы ни вiдно.
Цит, свáхо, не страхáй сьа,
Ході д нам, привитáй сьа.

Сваха приходит ; свекра пытайн : Ци горáзд, адорові свазўвьцьу, ци горáзд вам сьа веселіг ? — Горáзд, Бiг заплать, вам ци горáзд ? — Горáзд Бóгу дьáковати. — Теперь гáзда дайм по 2 кельушкы горіўкы (чопварови латкають при тiм, як висше), а по горіўцьы йісти. По йдiвью отець молодої кличе д собі свата, бо прыныс горіўкы, і примоўльайн до нього : Дай Божи дóбрый вечiр. — Дай Боже адороўьба. Ци горáзд вам сьа веселіг, сватўвьцьу ? — Горáзд, Бiг заплать. Вам собі ци горáзд ? — Горáзд Бóгу дьáковати, дай Бóже лыпше. — І вышнат свóйу пóрцьиу дьўччын отець і дайм свáтови горіўкы. Йак напiут сьа сваты, тогды отець молодої трактуйн тым, шчо ў хаты йн, покы не

выпійут. При ты горіўці дайн жати молодойі хусчата. (При тім присьпівають собі, що хотять). Мамі молодого дайн великий обрус, балець. Вона завиніє сьа і йде гульати ў ным. Йак за курткій балець, сьпівайм :

Ішлам в лўшка, напілаи сьа,
Найшлам гáткы, — завілаи сьа.
Подиві сьа, паві Йанье,
Йакé сьльичне завивáнье.

А йак файный, то гульайм і присьпівуїм :

Не жаль ми, не жаль,
Жи йа в гавдоў спала,
Жи йа собі ў свéї свахы
Файный балець дьістала.

Йак горіўку выпили і роздали дарункы, тогда староста просит дружбу, жебы глядаў молодцьовойі свашкы, бо треба поўйавати невісту. Молодцьова свашка засьїдат за сьтїў ко́ло молодойі, вынмат хустку і вінець, кладе на сьтїў, і мовит : Давáй же, Іване, чепець с пазухы і кладі Кáси на гóлову, а з головы на сьтїў (так три рази). Волосьа порозгортат і почіпчуйи, поўйаауїи чепцом і польбіцеў. Усьї дїўїят сьа і примоўїайут : Йакá файна невіста в нейі! — А свашкы латкаїут :

Краўчи, свáнейко, краўчи,
А ци ўїїїш краўчати...

Касўннн татўнейко
У Сьанóцьї на йармарцьї
С крамарїоїи сьа торгўїи,
Чїпойко Кáси купўїи.

Не крач, свáнейко, дьїўча,
Бó го болїт голоўча.
Мати го ўгодувала
Тай йигó не таргáла.
Трентит, кїсойка, трентит,
Чогóсь вона сьз бойїт...

Та ў гай полетїла
Та пїт чїпойко сьїла,
Бо ўвá сьз бойїт,
Бо свáшейка на вьў сьа стройїт.
Чїпойку йидбáбный,
На голóвойку лáдвый.

І поўйазааі ў чепець, а по чепці ў хустку білу. Гаада шче раз трактуўи горіўкоў по 2 порції і кажи: Забирайце сьа до дому, бо ўже трóха хóчемо спочы́ти! — І теперь забирайут сьа гет ўсы, музика йлут спати, а вони лыгайут, хоць то надóднем. Ёак рано ўстанут молодьата і тато, каже тато дружбі піти попросити кількох людий, бо підемо сьа на рíку мь́ти. Ёак бабы і хлопы поприходили і музика ўстаў, молада берé коноўцу і кропшо і йде на рíку зі ўсыми, а бабы латкайут:

Д гáти, ды́тойкы, д гáти,
Личейко умывáти.
Мь́ли сьа, ды́тойкы, мь́ли.
Пааухáми сьа ўтира́ли,
Жебь́и сьа шанувáли.

Теперь хопит мати невісту тай з коноўцеў по воды бродит; други дрильайут себе ў воду, кого змогут. Тешча обведе три разы ў водьі невісту, — абы ним так йшло, ёак з воды — і ёак невіста зачере воду, вертайут до дому, а бабы латкайут:

Несе невіста воду
Іс кашьанóго броду.

Ёак невіста прыйде д хаты, кропит тоў водоў хьжи, шáргу, зб́іже, а бабы латкайут:

Кропи, невісто, кропи!
Де кропльá водь́и ўпаде,
Там ста́до волы́ў ста́не.

По сьім невіста розбере сьа і йде з молодцьом до цэркви на вы́від (аж потім можна їй спати з молодци), а тоты шче ў хьжи балакайут, але ўже не гостьат сьа, бо нема чин. Ёак по огвьóви ўже ўсьо стало. Хьба на останку свашкы залаткайут:

Спили, зь́или,
Хьбá болото лишили!

Зап. в марті, 1899, від Касі Семінської.